

'DE MAN ALS VIJAND': HET FEMINISERINGSCONGRES VAN 1984

Hilde Lavell

'Verschillen in maatschappelijke macht ontstaan volgens ons door de wijze waarop mannen en vrouwen tijdens de opvoeding en het opgroeien geleerd wordt macht te hanteren, toe te passen en te ondergaan,' aldus de organisatiecommissie over de noodzaak voor een congres met als thema 'feminisering'.¹ Dit bijzondere PPR-congres, dat plaatsvond op 19 mei 1984 in Utrecht, deed zowel binnen als buiten de partij veel stof opwaaien. Anders dan de titel doet vermoeden, ging het congres niet enkel over vrouwen en feminisme. Centraal stonden, naast de vrouwenstrijd, ook de jongerenstrijd en het doorbreken van heteronormaliteit. De voorbereidingscommissie had bewust gekozen voor 'feminisering' als overkoepelend thema. Volgens de definitie van de commissie ging feminisering niet enkel om de emancipatie van de vrouw, maar om het veranderen van vanzelfsprekende en soms verborgen machtsverhoudingen.²

Bij het congres zou de nadruk liggen op discussie en 'meningsvorming' in plaats van op stemmingen. Van tevoren stond een congresstuk in de *Radikalen-krant*. Aktiecentra en individuele leden werden uitgenodigd schriftelijk te reageren. In het stuk kwamen verschillende situaties ('uit het leven gegrepen') aan bod, inclusief een aantal vragen. De vragen gingen over kwesties als het verlenen van voorrang aan vrouwen bij bestuurssollicitaties binnen de PPR, de (heteronormatieve) seksuele opvoeding van jongeren, het jeugdloon en de economische zelfstandigheid van jongeren. De leden konden ook een visie geven op de gehanteerde definitie van 'feminisering'.³

De oproep om te reageren bleek niet aan dovemansoren gericht: in totaal reageerden 35 aktiecentra, 12 individuele leden en 4 lokale PPR-besturen. Dit kwam neer op ongeveer 250 tot 300 mensen.⁴ Uit de brieven klonk lof voor de aanpak van het congres, maar er waren ook kanttekeningen. Sommige leden vonden het 'vormende aspect' zo aanwezig dat nauwelijks nog sprake van een politiek congres was.⁵ Ook de term 'feminisering' kon rekenen op kritiek. Verschillende aktiecentra schreven dat zij, ondanks de uitleg van de voorbereidingscommissie, de voorkeur gaven aan 'emancipatie'. Dat zou de lading beter dekken. 'Feminisering' wekte volgens hen de indruk dat het een vrouwenstrijd was, terwijl mannen eveneens voordeel zouden hebben van veranderende maatschappelijke structuren.⁶ Daarnaast was niet iedereen enthousiast over de koppeling van de drie groepen, vrouwen, jongeren, homo's en lesbiennes, onder de noemer 'feminisering'.⁷

Een selectie van de ingestuurde reacties kreeg op het congres aandacht in verschillende groepen. Uiteindelijk deed het congres een aantal uitspraken, waarvan twee in het oog sprongen. Feminisme, zo klonk de eerste op-

vallende congresuitspraak, was in eerste instantie een strijd van vrouwen. Mannen zouden niet uit zichzelf hun macht opgeven. Vooralsnog werden zij daarom gezien als tegenstander. De tweede congresuitspraak legde vast dat binnen de partij wervings-, sollicitatie- en adviescommissies voor een meerderheid uit vrouwen dienden te bestaan. Daarnaast moesten vrouwen in gekozen organen binnen de PPR tijdelijk in de meerderheid zijn.⁸

Niet alleen binnen de partij maar ook daarbuiten kon het congres op veel aandacht rekenen. Een opmerkelijk artikel werd naderhand gepubliceerd in *de Volkskrant*. Journaliste Emma Brunt beschreef feminisering als 'nieuwe geloofsbelijdenis' en vroeg zich hardop af of 'de man' nu de vijand was.⁹ Verschillende PPR-leden die het congres hadden bezocht, reageerden boos en verontwaardigd via ingezonden brieven. Ze noemden het artikel 'kortzichtig' en betreurden Brunts 'vooropgezette mening' en gekleurde bril.¹⁰

Bij de verkiezingen van het nieuwe partijbestuur in november 1984 bleek de feminisering van de partij lastiger dan gedacht. Er werden acht mannen en vijf vrouwen verkozen. Volgens *de Volkskrant* waren er weinig vrouwen bereid gevonden om 'tijdrovende en onbezoldigde bestuursfuncties op zich te nemen'.¹¹ Ondanks alle ideeën, uitspraken en intenties liep de feminisering van de PPR al spaak nog voor zij überhaupt was begonnen.¹²